

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เลขที่แบบสัมภาษณ์.....

แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการนักเรียน

พฤติกรรมอนามัยในการป้องกันโรคหนองพยาธิของนักเรียนไทยภูเขาระดับประถมศึกษา
ตำบลชะเนือ อำเภอมะเขาะ จังหวัดตาก

ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านลักษณะประชากรของนักเรียนที่ได้รับการตรวจอุจจาระ

ชื่อผู้ประกอบการ(นาย/นาง).....นามสกุล.....บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....

ชื่อ (ค.ช./ค.ญ.).....นามสกุล.....

โรงเรียน.....ตำบลชะเนือ อำเภอมะเขาะ จังหวัดตาก

เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง

วัน/เดือน/ปี เกิด.....

ชั้นเรียน.....

น้ำหนัก.....กิโลกรัม

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการพบโรคหนองพยาธิในระบบทางเดินอาหาร

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ลงใน ( ) ที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. บ้านท่านมีส่วนหรือไม่

( )1 มี ชนิดใด

( ) ส้วมราดน้ำ

( ) ส้วมหลุม

( ) อื่น ๆ ระบุ.....

( )2 ไม่มี

2. บุตรของท่านถ่ายอุจจาระลงส้วมทุกครั้งหรือไม่

( ) 1 ใช้ทุกครั้ง

( ) 2 ใช้เป็นบางครั้ง นอกจากส้วมแล้วบุตรของท่านถ่ายอุจจาระที่ใดบ้าง

( ) ตามพุ่มไม้ใกล้บ้าน โดย ( ) ขุดหลุมฝัง ( ) ไม่ขุดหลุมฝัง

( ) ลงในแม่น้ำ

( ) อื่น ๆ ระบุ.....

( ) 3 ไม่เคยใช้ส้วมเลย บุตรของท่านถ่ายอุจจาระที่ใด

( ) ตามพุ่มไม้ใกล้บ้าน โดย ( ) ขุดหลุมฝัง ( ) ไม่ขุดหลุมฝัง

( ) ลงในแม่น้ำ

( ) อื่น ๆ ระบุ.....

3. หลังถ่ายอุจจาระ บุตรของท่านล้างมืออย่างไร

( ) 1 ล้างมือทุกครั้ง

โดยใช้สบู่ล้างมือ ( ) ทุกครั้ง ( ) เป็นบางครั้ง ( ) ไม่ใช่เลย

( ) 2 ล้างมือเป็นบางครั้ง

( ) 3 ไม่ล้างมือ

4. ขณะใช้ส้วม บุตรของท่านสวมรองเท้าหรือไม่

( ) 1 สวมรองเท้าทุกครั้ง

( ) 2 สวมรองเท้าเป็นบางครั้ง

( ) 3 ไม่เคยสวมรองเท้า

5. บุตรของท่านสวมรองเท้าเป็นประจำหรือไม่

( ) 1 สวมรองเท้าทุกครั้ง

( ) 2 สวมรองเท้าเป็นบางครั้ง

( ) 3 ไม่เคยสวมรองเท้า

6. บุตรของท่านล้างมือก่อนรับประทานอาหารหรือไม่

( ) 1 ล้างมือทุกครั้ง

โดยใช้สบู่ล้างมือ ( ) ทุกครั้ง ( ) เป็นบางครั้ง ( ) ไม่ใช่เลย

( ) 2 ล้างมือเป็นบางครั้ง

( ) 3 ไม่ล้างมือ

7. บุตรของท่านรับประทานอาหารอย่างไร

- ( )1 ใช้ช้อนทุกครั้ง
 ( )2 ใช้ช้อนเป็นบางครั้ง
 ( )3 ไม่เคยใช้ช้อน

8. ตั้งแต่เดือน เมษายน 2542 บุตรของท่านรับประทานอาหารที่ปรุงด้วยเนื้อสัตว์สุก ๆ ดิบ ๆ หรือไม่

ลำดับที่	ชนิดและลักษณะของอาหาร	การบริโภค		
		ประจำ	บางครั้ง	ไม่เคย
1	อาหารที่ปรุงด้วยเนื้อสัตว์สุก ๆ ดิบ ๆ	.....	.....	.....
1.1	ลาบหมู ดิบ	.....	.....	.....
1.2	ลาบเนื้อวัว ควาย ดิบ	.....	.....	.....
1.3	ส้าเนื้อ	.....	.....	.....
1.4	ແໝ່ໝູ	.....	.....	.....
1.5	ถูหมู	.....	.....	.....
2	อาหารที่ปรุงด้วยปลาสุก ๆ ดิบ ๆ	.....	.....	.....
2.1	ลาบปลา ดิบ	.....	.....	.....
2.2	ส้าปลาฉิว	.....	.....	.....
2.3	ปลาส้ม	.....	.....	.....
2.4	ปลาร้าดิบ	.....	.....	.....
2.5	ปลาจ่อมปลาเจ้า	.....	.....	.....
2.6	ແໝ່ปลา	.....	.....	.....
2.7	ซี้ปลา	.....	.....	.....
3	อื่น ๆ ระบุ.....	.....	.....	.....

*หมายเหตุ

ประจำ หมายถึง รับประทานอาหารที่ปรุงด้วยเนื้อสัตว์สุก ๆ ดิบ ๆ เป็นประจำทุกเดือน

บางครั้ง หมายถึง เคยรับประทานอาหารที่ปรุงด้วยเนื้อสัตว์สุก ๆ ดิบ ๆ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ไม่เคย หมายถึง ไม่เคยรับประทานอาหารที่ปรุงด้วยเนื้อสัตว์สุก ๆ ดิบ ๆ เลย

9. ตั้งแต่เดือน เมษายน ปี 2542 บุตรของท่านเคยรับประทานยาถ่ายพยาธิหรือไม่

( )1 เคย ระบุเดือน..... ชื่อยาถ่ายพยาธิ.....

( )2 ไม่เคย

ส่วนที่ 3 ความชุกของโรคหนอนพยาธิในระบบทางเดินอาหาร

1. ผลการตรวจอุจจาระนักเรียน

( ) ไม่พบพยาธิ

( ) พบพยาธิ ได้แก่

( ) พยาธิปากขอ (Hookworm)

( ) พยาธิไส้เดือน (Ascaris lumbricoides)

( ) พยาธิแส้ม้า (Trichuris trichiura)

( ) พยาธิเส้นด้าย (Strongyloides stercoralis)

( ) พยาธิเข็มหมุด (Enterobius vermicularis)

( ) พยาธิใบไม้ตับ (Opisthorchis viverrini)

( ) พยาธิตัวตืด (Tape worm)

( ) พยาธิอื่นๆ ระบุ.....

ภาคผนวก ข

พฤติกรรมอนามัย ได้แก่ การมีส้วม การใช้ส้วม การใช้รองเท้าน้ำ พฤติกรรมในการรับประทานอาหาร การบริโภคอาหารดิบ และการรับประทานยาถ่ายพยาธิ

พฤติกรรมอนามัย	จำนวน (N = 244)	ร้อยละ
การมีส้วม การใช้ส้วม		
การมีส้วม		
มี	200	82.0
ไม่มี	44	18.0
ชนิดของส้วม		
ส้วมราดน้ำ	200	100.0
การใช้ส้วม		
ใช้ทุกครั้ง	145	59.4
ใช้บางครั้ง	67	27.5
ไม่เคยใช้	32	13.1
การล้างมือภายหลังการใช้ส้วม		
ล้างมือด้วยสบู่ทุกครั้ง	14	5.7
ล้างมือด้วยสบู่บางครั้ง	24	9.8
ล้างมือด้วยน้ำเปล่าทุกครั้ง	119	48.8
ล้างมือด้วยน้ำเปล่าบางครั้ง	53	21.7
ไม่เคยล้างมือ	34	13.9
การใช้รองเท้า		
การใช้รองเท้าเมื่อเดินบนพื้นดิน		
ใช้ทุกครั้ง	180	73.8
ใช้บางครั้ง	56	22.9
ไม่เคยใช้	8	3.3

พฤติกรรมอนามัย	จำนวน (N = 244)	ร้อยละ
การใช้รองเท้าเมื่อใช้ส้วม		
ใช้ทุกครั้ง	156	73.6
ใช้บางครั้ง	49	23.1
ไม่เคยใช้	7	3.3
พฤติกรรมในการรับประทานอาหาร		
การล้างมือก่อนรับประทานอาหาร		
ล้างมือด้วยสบู่ทุกครั้ง	14	5.8
ล้างมือด้วยสบู่บางครั้ง	24	9.8
ล้างมือด้วยน้ำเปล่าทุกครั้ง	185	75.8
ล้างมือด้วยน้ำเปล่าบางครั้ง	17	7.0
ไม่เคยล้างมือ	4	1.6
วิธีการใช้ช้อนในการรับประทานอาหาร		
ใช้ช้อนทุกครั้ง	13	5.3
ใช้ช้อนบางครั้ง	186	76.2
ไม่เคยใช้ช้อน	45	18.5
การบริโภคอาหารดิบ		
การรับประทานอาหารที่ปรุงด้วยเนื้อสัตว์สุก ๆ ดิบ ๆ		
รับประทานเป็นประจำ	13	5.3
รับประทานเป็นบางครั้ง	104	42.6
ไม่รับประทาน	127	52.1
การรับประทานอาหารที่ปรุงด้วยเนื้อปลาสุก ๆ ดิบ ๆ		
รับประทานเป็นประจำ	18	7.4
รับประทานเป็นบางครั้ง	93	38.1
ไม่รับประทาน	133	54.5
การรับประทานยาถ่ายพยาธิ		
การรับประทานยาถ่ายพยาธิในระยะเวลา 1 ปี		
เคย	221	90.6
ไม่เคย	23	9.4

ภาคผนวก ก

วิธีการเก็บอุจจาระส่งตรวจ

1. วิธีการเก็บอุจจาระส่งตรวจเพื่อวินิจฉัยโรคหนองพยาธิ (วิน เขษมศรี, 2534, หน้า 6)

1.1 การเก็บอุจจาระส่งตรวจหาไข่พยาธิ

1.1.1 ภาชนะที่ใช้ใส่อุจจาระส่งตรวจควรจะเป็นพลาสติก ที่มีฝาปิดมิดชิด ภาชนะที่ใส่จะต้องสะอาด และแห้ง

1.1.2 อุจจาระที่เก็บตรวจ ไม่ควรเป็นอุจจาระที่ถ่ายลงดิน ควรถ่ายลงส้วมหรือ ทราย กระดาษ แล้วจึงตักใส่ภาชนะเก็บ

1.1.3 จำนวนอุจจาระส่งตรวจควรมีจำนวนมากพอ โดยทั่วไปจะใช้ประมาณ 1-5 กรัม หรือก้อนโตประมาณหัวแม่มือ

1.1.4 อุจจาระที่จะตรวจควรรีบส่งให้ผู้ตรวจได้ตรวจทันทีภายใน 4-6 ชั่วโมง

1.1.5 ไม่ควรเก็บอุจจาระจากคนไข้ซึ่งกินยาจำพวก แบเรียม บิสมัท หรือ พวกไขมัน เพราะบางอย่างจะตกผลึกและปิดบังสิ่งที่เราต้องการตรวจ ควรตรวจก่อนหรือหลังให้ ยาเหล่านี้ 1 สัปดาห์

1.1.6 เขียนรายละเอียดต่าง ๆ ไว้บนฝา หรือข้างภาชนะสำหรับเก็บอุจจาระให้ ชัดเจน เช่น ชื่อ-นามสกุล อายุ เพศ โรงเรียน บ้านเลขที่ หมู่ที่ ตำบล อำเภอ จังหวัด

1.2 วิธีการตรวจอุจจาระด้วยวิธี Kato 's thick smear

วิธีนี้ใช้อุจจาระมากกว่าวิธีธรรมดาถึง 20-30 เท่า โดยใช้แผ่นเซลโลเฟนปิด เป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบัน เนื่องจากมีความสะดวก รวดเร็วก่อนข้างประหยัด และมี ประสิทธิภาพดีมาก

1.2.1 อุปกรณ์ตรวจ

- (1) กล้องจุลทรรศน์
- (2) กระจกสำหรับตรวจ (สไลด์)
- (3) แผ่นกระดาษเซลโลเฟน ขนาด 2.2 x 3 ซม. ต้องแช่น้ำยาเกลือโซ

รินมาลาไคท์กรีน

- (4) ไม้จิ้มฟัน
- (5) จุกยางเบอร์ 7 หรือ 8
- (6) ปากคีบ

1.2.2 วิธีทำ

- (1) ตักอุจจาระประมาณ 60 มิลลิกรัม หรือ ประมาณเท่าเมล็ดถั่วเขียววางลงบนกระดาษสไลด์
- (2) ใช้แผ่นเซลโลเฟนที่แช่อยู่ในน้ำยาแล้วปิดทับบนอุจจาระ
- (3) กดด้วยจุกยางให้อุจจาระกระจายสม่ำเสมอและบางพอที่จะตรวจได้
- (4) ทิ้งไว้ที่อุณหภูมิห้องประมาณ 20-30 นาที ที่ 34-40 °C
- (5) ตรวจหาพยาธิด้วยกล้องจุลทรรศน์

ภาคผนวก ง

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สรिता ธีระวัฒน์สกุล   ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กรรณิกา วิทย์สุภากร   ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. อาจารย์รัตนา พันธุ์พานิช   ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
4. อาจารย์บุญต่วน แก้วปิ่นตา   ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
5. นายแพทย์วิทยา สวัสดิคุณพิงส์   หัวหน้ากลุ่มงานเวชกรรมสังคม
โรงพยาบาลแม่สอด จังหวัดตาก

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายประพันธ์ ตาทิพย์
วัน เดือน ปีเกิด	25 พฤศจิกายน 2508
สถานที่เกิด	ตำบลหนองหลวง อำเภอเมือง จังหวัดตาก
ประวัติการศึกษา	ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ปีการศึกษา 2534
ตำแหน่ง	นักวิชาการสุขาภิบาล ระดับ 5
สถานที่ทำงาน	กลุ่มงานเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก